

פרק טרף בקלפי

הפרק שלפנינו ממשיך לעסוק בסדר עבודת יום הכיפורים.

בפרק הקודם למדנו שבמזרח העזרה, לצפון המזבח, העמידו את שני השעירים, וקלפי היתה שם ובה שני גורלות.

ומשנתנו מבארת את סדר הגורל:

מתניתין:

טרף חטף⁽¹⁾ [תפס בידיו את שני הגורלות במהירות] את שני הגורלות הנמצאים בקלפי, והעלה את שני הגורלות שבידיו אל מחוץ לקלפי [גורל אחד בידו האחת, וגורל שני בידו השניה].

גורל אחד כתוב עליו "לשם" [שם המפורש]⁽²⁾, וגורל אחד כתוב עליו "לעזאזל"⁽³⁾.

הסגן של הכהן הגדול היה עומד בימינו של הכהן הגדולן וראש "בית אב" [ראש

המשפחה שהתור שלהם לעבוד היום במקדש]⁽⁴⁾, עמד משמאלו.⁽⁵⁾

אם הגורל של שם עלה בימינו, היה הסגן העומד מימינו אומר לו: אישי [אדוני] כהן גדול! הגבה ימינך, שידעו הכל שהגורל שביד ימין עלה לשם [מאירי].

ואם הגורל של שם עלה בשמאלו, ראש בית אב העומד משמאלו אומר לו: אישי כהן גדול! הגבה שמאלך, וידעו הכל שהגורל שבשמאל עלה לה'.

נתנן [נתן את שני הגורלות] על שני השעירים. את הגורל שביד ימינו נתן על השעיר שבימינו ואת הגורל שביד שמאלו נתן על השעיר שבשמאלו.

ואומר [הכהן הגדול] על השעיר שעלה עליו הגורל לה': "לה' הטאת!"⁽⁶⁾.

רבי ישמעאל אומר: לא היה הכהן הגדול

4. על פי תפארת ישראל לעיל פרק ג אות מח. [ולעיל לו ב הערה 4 התבאר סדר עבודת בתי האבות].

5. כבר שנינו לעיל [לז א] שהסגן עמד מימינו וראש בית אב בשמאלו. וחזר התנא ושנה זאת כאן כדי לבאר לנו את הטעם לדברי המשנה להלן, שאם השם עלה בימינו אומר לו הסגן — "הגבה ימינך". ואם השם עלה בשמאלו, אומר לו ראש בית אב — "הגבה שמאלך".

6. והזכיר שם המפורש ככתיבתו. גמרא הקשה ה"ר אלחנן: בנדרים [י ב] הגמרא

1. בגמרא יתבאר מדוע הוצרך הכהן הגדול לחטוף את הגורלות.

ר"ח פירש "טרף" — עירבב, כדי שלא יתכוין להוציא את השם ביד ימינו [ויבואר בגמרא], וכן פירשו הערוך. והרשב"ם [בבא בתרא קכב ב]. ותוספות רי"ד. והכוונה, שנענע את הקלפי כדי לערבם. ריטב"א [ועוד].

2. יו"ד ה"א ו"א ה"א ככתיבתו [רע"ב, ועוד]. ויש אומרים שהיה מזכיר את השם של ארבעים ושתיים אותיות. עיין לעיל לה, ב הערה 16.

3. כך נקרא כל הר זקוף וקשה כאבן. תפארת ישראל על פי הגמרא לקמן סז ב.